

Махно А. А.,
*аспірантка кафедри службового та медичного права
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СВОБОДИ СЛОВА ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

LEGAL REGULATION OF FREEDOM OF SPEECH OF PUBLIC SERVANTS IN SOCIAL MEDIA: FOREIGN EXPERIENCE

Статтю присвячено дослідженню досвіду зарубіжних країн щодо порядку регулювання здійснення публічними службовцями права на свободу слова під час комунікації в соціальних мережах. Зокрема, з'ясовано особливості нормативної регламентації цього процесу на прикладі п'яти держав, у законодавстві яких досить детально визначено обмеження, яких мають дотримуватися публічні службовці під час спілкування у соціальних мережах, розмежовано правила для особистого та офіційного використання соціальних мереж, а також враховано сучасні виклики, які можуть виникати у процесі такої інтернет-комунікації. До переліку досліджуваних країн увійшли Мальта, Нова Зеландія, Німеччина, Велика Британія та Сполучені Штати Америки.

На підставі проведеного дослідження встановлено особливості нормативно-правового забезпечення регулювання свободи слова публічних службовців у соціальних мережах. Так, переважно відповідне регулювання міститься в окремому документі або документах, спеціально присвячених питанню комунікації публічних службовців у соціальних мережах. До того ж такі акти базуються на положеннях законодавства, яке регламентує етичну поведінку, правила цифрової комунікації, збереження конфіденційної інформації, захист даних, надання публічних послуг тощо. З'ясовано сутність принципів, які мають дотримуватися під час спілкування в інтернет-просторі задля запобігання завданню шкоди репутації публічної служби. Встановлено особливості відповідальності службовців за недотримання правил щодо здійснення свободи слова у соціальних мережах.

Проаналізовано окремі судові справи, які демонструють типові недоліки, притаманні комунікації публічних службовців в соціальних мережах у деяких з досліджуваних країн. Встановлено позиції іноземних судів щодо обмежень, яких мають дотримуватися публічні службовці для того, щоб їх спілкування у мережі не призводило до негативних наслідків.

За результатами проведено аналізу систематизовано позитивні риси, притаманні правовому регулюванню здійснення свободи слова публічними службовцями у соціальних мережах у зарубіжних країнах. Наголошено, що відповідні правила можуть бути імplementовані й до законодавства України.

Ключові слова: *службове право, публічна служба, державна служба, свобода вираження поглядів, інтернет-комунікація, досвід іноземних держав.*

The article studies the experience of foreign countries with regard to the procedure for regulating the exercise of the right to freedom of speech by public servants when communicating on social media. In particular, the author examines the peculiarities of regulatory framework for this process on the example of five countries whose legislation defines in sufficient detail the restrictions which public servants must adhere to when communicating in social media, distinguishes between the rules for personal and official use of social media, and also takes into account the current challenges which may arise in the course of such online communication. The countries studied include Malta, New Zealand, Germany, the United Kingdom and the United States of America.

Based on the study, the author identifies the peculiarities of the legal framework for regulating the freedom of speech of public servants in social media. For example, the relevant regulation is mostly contained in a separate document or documents specifically dedicated to the issue of communication of public servants in social media. In addition, such acts are based on the provisions of legislation regulating ethical behaviour, rules of digital communication, preservation of confidential information, data protection, provision of public services, etc. The author clarifies the essence of the principles which should be observed when communicating in the Internet space in order to prevent damage to the reputation of the public service. The author identifies the peculiarities of liability of public servants for non-compliance with the rules on the exercise of freedom of speech in social media.

The author analyses certain court cases which demonstrate typical shortcomings inherent in communication of public servants in social media in some of the countries under study. The author identifies the positions of foreign courts

regarding the restrictions that public servants must adhere to so that their online communication does not lead to negative consequences.

Based on the results of the analysis, the author systematizes the positive features inherent in the legal regulation of the exercise of freedom of speech by public servants in social media in foreign countries. The author emphasizes that the relevant rules may be implemented in Ukrainian legislation.

Key words: *service law, public service, civil service, freedom of expression, Internet communication, experience of foreign countries.*

Постановка проблеми. В умовах цифровізації все більшої актуальності набуває питання про шляхи та допустимі межі комунікації публічних службовців з громадянами в мережі «Інтернет». Спеціальний статус публічних службовців накладає на них низку обмежень під час здійснення такої комунікації. Цілком логічно, що відповідні обмеження мали б бути легально закріпленими у положеннях нормативно-правових актів, які визначають особливості статусу різних категорій публічних службовців. Незважаючи на це, в українській практиці законотворення поки відсутні ґрунтовні та достатньо деталізовані норми, які б дозволяли чітко встановити ряд заборон, які поширюються на представників публічної служби як під час здійснення ними своїх службових повноважень, так і в межах особистого приватного користування соціальними мережами.

Окремі положення щодо правил ведення соціальних мереж закріплено лише в Загальних правилах етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування (пункт 2 розділу II) [1] та Кодексі суддівської етики (стаття 20) [2]. Таке правове регулювання не можна назвати повним, оскільки аналогічні норми відсутні щодо прокурорів, поліцейських та представників політичних посад публічної служби, а чинні положення щодо державних службовців, посадових осіб органів місцевого самоврядування та суддів містять досить узагальнене поверхнєве регулювання. Водночас досвід зарубіжних країн показує, що правове регулювання ведення соціальних мереж для публічних службовців має бути достатньо чітким та деталізованим задля уникнення потенційних порушень та завдання шкоди авторитету публічної служби в цілому. З огляду на це постає потреба дослідити досвід зарубіжних країн щодо порядку регламентації свободи слова публічних службовців в соціальних мережах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що питання цифрової комунікації протягом останніх років набуває все більшої актуальності, проблематика щодо меж здійснення свободи слова публічних службовців у соціальних мережах поки не стало предметом ґрунтовного аналізу в українській юридичній науці. Водночас ця тематика активно обговорюється серед зарубіжних юристів. Зокрема, проблемні питання, присвячені досліджуваній темі, висвітлюють у своїх працях Г. Боеше, В. Кортеллесса, Д.Р. Герін-молодший тощо.

Мета статті – з'ясувати особливості правового регулювання здійснення свободи слова публічними службовцями в соціальних мережах на підставі вивчення передового досвіду Мальти, Нової Зеландії, Німеччини, Великої Британії та США.

Виклад основного матеріалу. Ступінь деталізації правового регулювання комунікації публічних службовців у мережі «Інтернет» подекуди суттєво відрізняється у різних країнах. Одна з причин цього полягає у кількості практичних кейсів, які супроводжувалися дискусійними поглядами на їх розв'язання, що і зумовило потребу в поглибленні деталізації регулювання. Нижче буде представлено аналіз іноземних нормативних актів та коментарів до них щодо правил використання соціальних мереж у порядку розлогості такої деталізації.

Мальта. Мальтійське правове регулювання містить чи не найбільш вичерпний опис порядку реалізації свободи слова публічними службовцями в соціальних мережах. У цій країні окреслена сфера регламентується положеннями Політики щодо використання соціальних мереж на публічній службі № 21/2015 [3]. До того ж публічні службовці мають орієнтуватися на Закон про державне управління, включаючи Кодекс етики [4], Закон про державну таємницю [5], Закон про захист даних [6], Кодекс управління державними послугами

[7], Консолідовані стандарти якості послуг [8], Участь у політичному житті та спілкування з медіа [9; 10] тощо. Крім цього, передбачається, що керівники окремих структурних підрозділів органів влади можуть розробляти власні внутрішні письмові правила, які будуть спеціально адаптовані до потреб та особливостей функціонування таких структурних підрозділів. Положення усіх наведених актів застосовуються як до особистого, так і до офіційного спілкування мальтійських публічних службовців у соціальних мережах незалежно від того, така комунікація здійснюється під час робочого часу чи поза ним, а також незалежно від того, використовується офіційне чи особисте технічне обладнання.

Головний принцип, на якому має базуватися така комунікація, полягає у тому, щоб використання соціальних мереж не принижувало, не погіршувало та не ставило під загрозу репутацію публічної служби в цілому. На особисту комунікацію мальтійське законодавство поширює п'ять ключових правил. По-перше, публікуючи коментарі в Інтернеті особисто, працівники не повинні ні стверджувати, ні натякати, що вони говорять від імені держави чи публічної служби. Водночас службовці повинні зазначати застереження про те, що висловлені ними погляди є їх власними і не відображають погляди міністерства / департаменту / ради / комітету, в яких вони працюють. По-друге, службовці не можуть робити на особистих акаунтах пости, пов'язані з їх службовими обов'язками, якщо дописи, які містять таку інформацію, до цього не були офіційно опубліковані на спеціальних ресурсах від імені відповідних органів влади. Тобто публічні службовці в особистих цілях можуть лише *повторно* опублікувати новини про свою службову діяльність (з метою розповсюдження такої інформації), однак тільки за умови, що ці повторні публікації не принижують, не погіршують або не ставлять під загрозу репутацію публічної служби. По-третє, публікації в соцмережах не повинні розголошувати будь-яку конфіденційну або пов'язану з роботою інформацію. Будь-яка інформація та фотографії, пов'язані з виконанням службових обов'язків, проведенням офіційних зустрічей та заходів, не підлягають розголошенню чи оприлюдненню в медіа в особистих цілях.

По-четверте, публічним службовцям заборонено використовувати офіційні облікові записи чи вебсайти з приватною метою. По-п'яте, незважаючи на те, що представникам органів влади не заборонено спілкуватися з колегами в соціальних мережах, все ж їм рекомендується заздалегідь оцінювати потенційні наслідки від такої комунікації, щоб це не вплинуло на імідж публічної служби [3].

Що стосується офіційної комунікації публічних службовців, то на професійну сферу поширюються такі правила. Очікується, що всі посадові та службові особи будуть дотримуватися таких же високих стандартів професійної поведінки в Інтернеті, як і під час здійснення службових обов'язків офлайн. Також вони мають дотримуватися правила щодо нерозголошення конфіденційної інформації, їх публікації не повинні бути наклепницькими та не спричиняти конфлікту інтересів. Насамкінець особа, яка користується соціальними мережами, повинна гарантувати, що її комунікація через такі платформи не завдає шкоди репутації публічній службі та відповідає вимогам Кодексу етики [4].

Досить важливим є положення про можливість притягнення до відповідальності тих публічних службовців, які порушують окреслені вище правила. Зокрема, у разі порушення політики щодо комунікації в соціальних мережах до службовців застосовуються дисциплінарні стягнення [3].

Нова Зеландія. У цій державі, подібно до Мальти, існують відокремлені правила щодо особливостей використання соціальних мереж публічними службовцями в особистих та офіційних цілях. Цим питанням присвячено окремі документи.

Так, приватна сфера врегульована Інструкцією щодо особистого використання соціальних мереж публічними службовцями [11]. Відповідно до цього регулювання, з одного боку, публічні службовці можуть вільно використовувати соціальні мережі у своєму приватному житті так само, як й інші громадяни. Водночас, з іншого боку, до всіх видів їх інтернет-комунікації поза роботою застосовуються стандарти доброчесності та політичної нейтральності. У цьому контексті принцип забезпечення політичної нейтральності означає відокремлення

особистих політичних коментарів представників публічної служби в медіа (в тому числі й у соціальних мережах) від робочого життя. Автори Інструкції наводять приклад, що, серед іншого, це стосується того, що публічні службовці не повинні пов'язувати свої особисті політичні коментарі зі своїм робочим профілем у LinkedIn. Інше правило щодо ведення соціальних мереж зобов'язує публічних службовців утримуватися від розміщення в Інтернеті скарг щодо їх роботи, а також запобігати випадкам вияву неповаги до інших осіб під час користування соціальними мережами [11].

У межах здійснення офіційної комунікації в соціальних мережах представники органів влади мають опиратися на вимоги Інструкції щодо офіційного використання соціальних мереж публічними службовцями [12]. У цьому акті зазначено, що публічні інституції повинні розробити політику щодо соціальних мереж, яка буде визначати, яким чином ці органи використовуватимуть соціальні мережі у своїй роботі. Така політика повинна чітко окреслювати:

1) основні обов'язки публічних службовців відповідно до Стандартів доброчесності та поведінки та Керівництва щодо політичної нейтральності. У межах вимог, окреслених у цих документах, представники органів влади повинні використовувати соціальні мережі в офіційній якості;

2) важливість поваги та захисту особистої інформації людей у соціальних мережах відповідно до зобов'язань за законодавством про конфіденційність;

3) інші відповідні закони і політику, яка визначає, як службовці повинні використовувати соціальні медіа в офіційній якості (наприклад, в Новій Зеландії це передбачає необхідність посилання на Закон про офіційну інформацію 1982 року [13]).

Окремі правила також стосуються порядку розміщення офіційних публікацій. Зокрема, публічні інституції повинні оприлюднювати будь-яку інформацію в соціальних мережах лише з чітко окресленою діловою метою, яка має прямий зв'язок з виконанням функцій конкретного органу. Для цього мають дотримуватися такі основні принципи:

1) неупередженості та політичної нейтральності. Це означає, що в офіційних публікаціях

представників органів влади не повинна прослідковуватися підтримка певних політичних партій;

2) фактичності та точності. Тобто якщо орган влади надає інформацію про державну політику, то такі відомості мають ґрунтуватися на фактах, а не на суб'єктивній думці окремих публічних службовців. До того ж є одне важливе розмежування у колі повноважень різних представників публічної служби: державним службовцям дозволено лише публічно пояснювати політику уряду, у той час як міністр може ще й виправдовувати або схвалювати її [12].

В Інструкції щодо офіційного використання соціальних мереж публічними службовцями наголошується, що публічні службовці повинні з обережністю ставити «лайки» або повторно опублікувати вміст, яким поділилися інші облікові записи. Вони повинні ретельно зважувати, чи переваги від цього переважають потенційні ризики, адже «лайки» та репости з великою вірогідністю сприйматимуться як схвалення тієї чи іншої інформації [12].

Останній пункт – це правила надання відповідей публічних службовців на приватні чи публічні повідомлення та коментарі. За загальним правилом, під час такої комунікації на платформах соціальних мереж в офіційній якості представники органів влади повинні дотримуватися тих самих вимог, що застосовуються й до будь-яких інших сфер їх офіційного спілкування [12].

Німеччина. У Саксонії, серед іншого, правила користування соціальними мережами для публічних службовців викладено у Правилах поведінки щодо приватного використання соціальних мереж державними службовцями та працівниками (персоналом) [14]. Так, загалом державні службовці можуть вільно реєструватися в соціальних мережах, створювати власний профіль або використовувати соціальні мережі будь-яким іншим способом за призначенням. Водночас використання має здійснюватися таким чином, щоб воно відповідало рівню довіри, якого вимагає професія державного службовця (параграф 34, речення 3 Закону про державну службу [15]). Довіра суспільства до неупередженості та ефективності виконання завдань на державній службі не повинна бути підірвана використанням соціальних мереж.

Це стосується фотографій і відео, особливо якщо службовці з'являються в уніформі та/або з предметом, характерним для їх професійної сфери діяльності (наприклад, зі службовим посвідченням, службовим жетоном, табельною зброєю), а також текстових публікацій (наприклад, щодо необ'єктивної критики роботодавця чи третіх осіб та щодо висловлювань про внутрішні службові справи) [14].

Реалізуючи своє право на свободу слова у соціальних мережах, службовці мають чітко окреслювати, що вони висловлюють свою особисту думку, яка не є офіційною позицією роботодавця. При цьому важливо переконатися, що особиста та офіційна інформація не змішуються, адже у читачів не повинно скластися враження, що думка, яку представляє державний службовець у межах особистого користування соціальними мережами, є офіційною заявою (стаття 41 Правил обслуговування [16]). Щоб запобігти цьому, рекомендується не публікувати або публікувати лише загальну інформацію про службову діяльність. Право надавати інформацію для преси, радіо та інших медіа надається винятково керівнику органу або спеціально призначеній для цієї мети особі (параграф 69, речення 1 Закону Саксонії про державну службу [17]).

Наступне правило стосується того, що під час використання соціальних мереж на державних службовців поширюється зобов'язання зберігати конфіденційність щодо питань, які їм стали відомі у межах виконання службових обов'язків (параграф 37 Закону про державну службу [15]). До того ж ні використання нікнеймів, ні знеособлення інформації не впливає на необхідність дотримання цього зобов'язання [14].

Так само, як і в Новій Зеландії, в Німеччині існують правила щодо «лайків» державних службовців у соціальних мережах. Зокрема, передбачається, що, натиснувши кнопку «подобається» у Facebook на користь сторінки з ксенофобським, расистським, націонал-соціалістичним та антисемітським змістом, державний службовець може продемонструвати свою невідповідність посаді. Подібна поведінка ставить під загрозу довіру суспільства до державної служби в цілому [18], тож вона є недопустимою.

У Німеччині також відомі випадки з судової практики, коли предметом судового спору ставали питання, пов'язані з використанням державними службовцями соціальних мереж. Наприклад, одна з таких справ розглядалася Вищим адміністративним судом землі Берлін-Бранденбург у 2023 році [19]. У цьому кейсі поліцейський ставив «лайки» та був підписаний на низку акаунтів в Instagram, які містили образи та приниження мусульман і прирівнювали заходи захисту від коронавірусу до переслідувань євреїв за часів націонал-соціалізму. До того ж вебсайти, які він відвідував, публікували свастику та зображення Адольфа Гітлера. Через такі дії поліція Берліна прийняла рішення про звільнення позивача. За результатами розгляду цієї справи суд підтримав позицію відповідача і постановив, що роботодавець може звільнити співробітника поліції через сумніви щодо його лояльності до Основного Закону (зокрема, в діях поліцейського вбачається неповага до прав людини, людської гідності та порушення принципу політичної лояльності). Пояснюючи свою позицію, суд наголосив, що свобода вираження поглядів, з одного боку, компенсується обов'язком, з іншого боку, перевіряти, чи державні службовці лояльні до Основного Закону [19].

Велика Британія. У Сполученому Королівстві спеціальні правила щодо порядку комунікації державних службовців у соціальних мережах було опубліковано у 2020 році та оновлено їх зміст у 2024 році [20]. Ці стандарти базуються на дотриманні трьох ключових актів – Кодексу державної служби [21], Посібника із соціальних медіа Державної цифрової служби [22] та Посібника з дисципліни цифрових комунікацій [23]. До того ж окремі структурні підрозділи органів влади мають орієнтуватися на правила, вміщені в інструкціях щодо соціальних мереж для державних службовців та відповідних інструкціях відомств.

У Великій Британії рекомендується розмежовувати ведення соціальних мереж в офіційній якості (для відкритого формування політики) та для особистих потреб. Незважаючи на це, існують загальні правила, які поширюють свою дію на обидві ці форми комунікації публічних службовців з громадськістю. По-перше, у процесі реалізації права на свободу слова пред-

ставники органів влади в обов'язковому порядку мають дотримуватися Кодексу державної служби. По-друге, діє принцип, що представники уряду повинні завжди поважати верховенство парламенту. Це означає, що політика не може бути оголошена в соціальних мережах до того, як буде поінформовано парламент. По-третє, державним службовцям заборонено розголошувати особисту інформацію про інших службовців або про себе. Незважаючи на те, що часто бажаним є неформальний тон публікацій, все ж комунікація має відбуватися в узгоджених межах, адже державні службовці під час взаємодії з громадськістю представляють орган влади в цілому. З огляду на це їм заборонено залишати особисті коментарі чи відповідати на образливі висловлювання про них самих, департамент чи міністерства. По-четверте, державним службовцям завжди слід дотримуватися принципу конфіденційності. Це означає, що їм не можна обговорювати політику, яка ще не оголошена. По-п'яте, під час опублікування оригінальних повідомлень і репостів службовці мають переконатися, що в тексті таких повідомлень немає нічого партійного. Офіційні облікові записи не можна використовувати для подальшого розповсюдження інформації із партійних акаунтів [20].

Окрема частина правил щодо порядку комунікації у соціальних мережах розроблена для міністрів. Зокрема, у контексті ведення міністерських облікових записів наголошується, що під час комунікації міністри можуть спиратися тільки на вже опублікований офіційний контент. Також під час комунікації у межах здійснення службових повноважень міністрам слід подбати про те, щоб офіційні ресурси не використовувалися в партійно-політичних цілях (наприклад, заборонено позначати політичних діячів або партії та політичні гасла) [20].

Насамкінець, якщо у публічних службовців виникають сумніви щодо меж здійснення свободи слова під час інтернет-комунікації, у Великій Британії діє правило, що їм варто звернутися до свого прямого керівника або директора чи начальника відділу комунікацій [20].

Сполучені Штати Америки. Правове регулювання досліджуваної сфери у США значною мірою базується на судовій практиці. Зокрема, останні правила інтернет-комунікації публіч-

них службовців опираються на три судові справи, винесені протягом 2021–2024 років. Перша з них – це справа *Knight Institute v. Trump* (рішення Верховного суду США 2021 року) [24], друга – справа *Lindke v. Freed* (рішення Верховного суду США 2024 року) [25], а третя – справа *O'Connor-Ratcliff v. Garnier* (рішення Верховного суду США 2024 року) [26]. Зокрема, після цих кейсів з'явився Посібник з Першої поправки для державних службовців, які користуються соціальними мережами [27].

В американській практиці використання соціальних мереж публічними службовцями неодноразово поставало питання, як розмежувати використання посадовцями своїх акаунтів в офіційних та в приватних цілях. У зв'язку з цим Верховний суд США запровадив двосторонній тест для визначення того, чи слід розглядати використання публічним службовцем акаунта в соціальних мережах як «дії держави». У межах цього тесту з'ясовується:

1) чи має публічний службовець фактичні повноваження виступати від імені держави. Ці повноваження можуть впливати з письмового закону чи постанови, або ж ґрунтуватися на місцевому звичаї;

2) чи має публічний службовець намір реалізувати ці повноваження під час виступу в соціальних мережах і якщо так, то в якій мірі. Ця частина перевірки стосується, серед іншого, зовнішнього вигляду акаунта та характеру постів посадовця. Тобто якщо допис публічного службовця в соціальних мережах зроблено не в його офіційній якості або не на виконання службових обов'язків, то вважається, що він виступає в особистій якості і дії від імені держави не вбачаються [27; 28].

На підставі судової практики у цьому контексті було сформовано правила та рекомендації, як діяти публічним службовцям, щоб їх комунікація в соціальних мережах не викликала сумнівів у належності та допустимості меж здійснення свободи слова. Перше правило стосується того, що, якщо службовець хоче, щоб його акаунт у соціальних мережах залишався «особистим», то він у жодному разі не повинен використовуватися в офіційних службових цілях. Це означає, що приватні акаунти не варто використовувати у контексті оголошення публічними службовцями інформації про свої офіційні обов'язки або

дії. У протилежному випадку пости в соціальних мережах, опубліковані з вказівкою на здійснення службових повноважень, будуть розглядатися як офіційні (наприклад, це стосується відомостей про відвідування заходів у офіційній якості). До того ж важливо, щоб акаунти в соціальних мережах були чітко позначені як «особисті» чи «офіційні» [27].

Друге правило говорить про те, що публічні службовці, які розміщують пости в соціальних мережах в особистих цілях, повинні робити застереження, що погляди, висловлені в цих постах, є виключно їхніми власними (а не позицією органу влади) [28].

Третє правило стосується представників політичних посад публічної служби, адже регулює їх діяльність під час виборчих кампаній. За загальним правилом, використання соціальних мереж особами, які тільки є кандидатами на посади, не є офіційним, тож до обрання на посади їх можна використовувати для комунікації у межах виборчих кампаній. Проте вже після обрання використання таких «передвиборчих» акаунтів в офіційній якості викликає застереження [28].

Наступна порада – це важливість врегулювання всіх можливих нюансів та застережень щодо використання публічними службовцями соціальних мереж в етичних кодексах. До того ж рекомендується, щоб посилання на норми таких кодексів містилися у політиці органів влади щодо соціальних мереж [29, р. 6]. Водночас Г. Боеше наголошує, що така політика повинна належним чином балансувати між правом працівника на свободу вираження поглядів та

інтересом органів влади щодо превенції комунікації, яка підриває довіру громадськості до публічних інституцій, погіршує робочі стосунки чи результати роботи або ж перешкоджає виконанню функцій органів влади [30].

Висновки. На підставі проведеного дослідження можна зробити висновки про існування трьох ключових особливостей, притаманних зарубіжній практиці правового регулювання здійснення свободи слова публічними службовцями в мережі «Інтернет»:

1) на законодавчому рівні має бути чітко закріплено необхідність розмежування особистого та офіційного використання акаунтів у соціальних мережах. До того ж для кожного з цих видів мають бути окремо розроблені правила інтернет-комунікації з урахуванням обмежень, зумовлених статусом публічних службовців як представників органів влади;

2) спеціальні правила спілкування публічних службовців у соціальних мережах мають бути врегульовані на рівні окремих письмових документів. Ці акти також можуть містити відносильні норми до законодавства, яке регулює етичну поведінку, правила цифрової комунікації, збереження конфіденційної інформації, захист даних, надання публічних послуг тощо;

3) важливо, щоб правила ведення соціальних мереж для публічних службовців були достатньо деталізованими та встановлювали стандарти поведінки з огляду на найсучасніші виклики, які супроводжують інтернет-комунікацію. Серед іншого, це стосується встановлення правил щодо «лайків» та репостів як під час особистої, так і під час офіційної комунікації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про затвердження Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: Наказ Національного агентства України з питань державної служби від 05.08.2016 № 158. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16#Text>. (дата звернення: 02.02.2025).
2. Про затвердження Кодексу суддівської етики: Рішення XI (чергового) З'їзду суддів України від 22.02.2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>. (дата звернення: 02.02.2025).
3. Policy on the use of social media in the Public Service (Revision of OPM № 21/2015). URL: <https://publicservices.gov.mt/en/people/Documents/PeopleRelations/PoliciesAndGuidelines/SocialMediaPolicy.pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).
4. Public Administration Act (PAA) inclusive of the Code of Ethics. URL: <https://legislation.mt/eli/cap/595/eng/pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).
5. Official Secrets Act. URL: <https://legislation.mt/eli/cap/50/eng/pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).
6. Data Protection Act. URL: <https://legislation.mt/eli/cap/586/eng/pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).
7. Public Service Management Code. URL: <https://publicservice.gov.mt/en/Documents/Public%20Service%20Management%20Code/PSMC.pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).
8. Directive 4 – Consolidated Service Quality Standards issued on 3 October 2022 by the Principal Permanent Secretary in terms of the Public Administration Act. URL: <https://publicservice.gov.mt/en/people/Documents/Directives/Directive-4.2.pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).

9. Directive 5 – Political Participation and Communications with the Media issued on 24 February 2011 Principal Permanent Secretary in terms of the Public Administration Act. URL: <https://publicservice.gov.mt/en/people/Documents/Directives/Directive-5.pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).
10. Amending Directive №5-1 – Political Participation and Communications with the Media issued on 4 February 2015 by the Principal Permanent Secretary in terms of the Public Administration Act. URL: <https://publicservice.gov.mt/en/people/Documents/Directives/Directive-5-1.pdf>. (дата звернення: 02.02.2025).
11. Guidance for public servants' personal use of social media. URL: <https://www.publicservice.govt.nz/guidance/guidance-use-of-social-media-for-public-servants/guidance-for-public-servants-personal-use-of-social-media>. (дата звернення: 03.02.2025).
12. Guidance for public servants' official use of social media. URL: <https://www.publicservice.govt.nz/guidance/guidance-use-of-social-media-for-public-servants/guidance-for-public-servants-official-use-of-social-media>. (дата звернення: 03.02.2025).
13. Official Information Act 1982 (Version as at 26 January 2025). URL: <https://www.legislation.govt.nz/act/public/1982/0156/latest/DLM64785.html>. (дата звернення: 03.02.2025).
14. Verhaltenshinweise für den privaten Umgang der Beamten und Arbeitnehmer (Bediensteten) mit sozialen Netzwerken. URL: https://www.smk.sachsen.de/download/14_07_verhaltenshinweise_sn_smi.pdf. (дата звернення: 08.02.2025).
15. Gesetz zur Regelung des Statusrechts der Beamtinnen und Beamten in den Ländern (Beamtenstatusgesetz – BeamStG). URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/beamstg/>. (дата звернення: 08.02.2025).
16. VwV Dienstordnung vom 28. Juni 2018 (SächsABl. S. 898), zuletzt enthalten in der Verwaltungsvorschrift vom 28. November 2023 (SächsABl. SDr. S. S 238). URL: <https://www.revosax.sachsen.de/vorschrift/17755-VwV-Dienstordnung>. (дата звернення: 08.02.2025).
17. Sächsisches Beamtengesetz vom 18. Dezember 2013 (SächsGVBl. S. 970, 971), das zuletzt durch Artikel 4 des Gesetzes vom 22. Juli 2024 (SächsGVBl. S. 733) geändert worden ist. URL: <https://www.revosax.sachsen.de/vorschrift/13871-SaechsBG>. (дата звернення: 08.02.2025).
18. Beamtenrechte und -pflichten außerhalb des Dienstgeschäftes und Nutzung Sozialer Medien durch Beamtinnen und Beamte. URL: <https://www.bundestag.de/resource/blob/546634/024da73fa0651edb9a6f0708549c9162/WD-3-244-17-pdf.pdf>. (дата звернення: 08.02.2025).
19. Oberverwaltungsgericht Berlin-Brandenburg, Beschluss vom 27.07.2023, OVG 4 S 11/23. URL: <https://gesetze.berlin.de/perma?d=NJRE001573668>. (дата звернення: 08.02.2025).
20. Propriety in digital and social media of 13 March 2020. URL: <https://gcs.civilservice.gov.uk/guidance/professional-standards/propriety/propriety-in-digital-and-social-media/>. (дата звернення: 10.02.2025).
21. Civil Service Code. URL: <https://www.gov.uk/government/publications/civil-service-code/the-civil-service-code>. (дата звернення: 10.02.2025).
22. Government Digital Service's Social Media Playbook. URL: <https://www.gov.uk/guidance/social-media-playbook>. (дата звернення: 10.02.2025).
23. Government Communication Service Digital Discipline Operating Model. URL: <https://gcs.civilservice.gov.uk/guidance/digital-communication/>. (дата звернення: 10.02.2025).
24. *Knight First Amendment Inst. at Columbia Univ. v. Trump*, No. 1:17-cv-5205 (S.D.N.Y.), No. 18-1691 (2d Cir.), No. 20-197 (Supreme Court). URL: <https://knightcolumbia.org/cases/knight-institute-v-trump>. (дата звернення: 12.02.2025).
25. *Lindke v. Freed*, No. 22-611 (Supreme Court), 21-2977 (6th Cir.). URL: <https://knightcolumbia.org/cases/lindke-v-freed>. (дата звернення: 12.02.2025).
26. *O'Connor-Ratcliff v. Garnier*, No. 22-611 (Supreme Court); *Garnier v. O'Connor Ratcliff*, Nos. 21-55118, 21-55157 (9th Cir.). URL: <https://knightcolumbia.org/cases/oconnor-ratcliff-v-garnier>. (дата звернення: 12.02.2025).
27. Social Media for Public Officials 2.0. URL: <https://knightcolumbia.org/blog/social-media-for-public-officials-2>. (дата звернення: 12.02.2025).
28. Vincent Cortellessa, John R. Herin Jr. Public Officials' Use of Social Media May Trigger First Amendment Scrutiny. 2024. URL: <https://www.foxrothschild.com/publications/public-officials-use-of-social-media-may-trigger-first-amendment-scrutiny>. (дата звернення: 12.02.2025).
29. Excerpts regarding elected official and government use of social media. URL: <https://www.muni.org/Departments/Assembly/SiteAssets/Pages/Rules%20Committee/NLC%20Recommendations%20for%20Elected%20Official%20Social%20Media%20Policies.pdf>. (дата звернення: 12.02.2025).
30. Harry Boesche. Social Media and Public Agencies: Strategies to Harness Communication Potential and Avoid Legal Challenges. 2024. URL: <https://mrsc.org/stay-informed/mrsc-insight/december-2024/social-media-usage>. (дата звернення: 12.02.2025).